

Jövőépítés magyar szülőföldön a határtalan Burgenlandban

Magyarul beszélünk, imádkozunk, táncolunk, karcunk tojást, készítünk szaloncukrot, írunk újságot, mesélünk, nevetünk. Gyermekünk két tanítási nyelvű óvodába, iskolába, sőt középiskolába járnak. Már a játszótér bejáratának feliratából is tudják, ők magyarok. Rendszeresen töltik szabadidejüket Magyarországon, sportolnak, zenélnék. Éltre szóló anyaországi barátságokat kötnek. Magyar szorgalommal, ésszel, elválaszthatatlan kötelekekkel álmodjuk Őrvidék, a legfiatalabb osztrák tartomány, Burgenland jövőjét.

Ezt vallják a **Burgenlandi Magyar Kultúregyesület** tagjai és az általuk megszólított Őrvidéken született, vagy oda kiköltöző magyarok. Az egykor az anyaországban maradt rokonok, barátok, ismerősök előtt drótkerítéssel és egyéb félelmetes eszközökkel elzárt, újonnan alapított osztrák tartományban nemzetiségként élők máig kapaszkodnak gyökereikbe és a határok leomlásával szívják magukba az évezredes magyar kultúrát, a múlt hagyományait és a jelen eredményeit. Míg néhány évtizeddel ezelőtt a közös csillagokra felnézve emlékeztek csak arra, hogy is mondták, énekelték, játszották az adott szót, népdalt, vagy egy kártyajátékot magyarul; addig

mára határtalanul járhatnak Magyarországra ismeretterjesztő előadásokra, kiállításokra, koncertekre. Átjárni egymáshoz, élő kapcsolatban lenni azokkal, akik ugyanazt az anyanyelvet beszélik, különleges, felbecsülhetetlen lehetőség.

Az első magyarokat az Árpád-házi királyok telepítették a nyugati végekre, a „gyepűre” mint „spiculatores”, az országot védeni. Ezek a határőr családok kismemesi parasztok voltak, mentesültek az adófizetés alól és rendelkeztek a fegyverviselés jogával. A helységnevek a mai napig őrzik és bizonyítják a határőr múltat: Felsőőr, Alsóőr, Őrisziget, Felsőlövő. A XIII. századtól fokozatosan átalakult a terület lakosságának összetétele.

A várurak kíséretében sok német telepes, majd a törökök elől menekülő horvátok is otthonra találtak a területen. Dél-Burgenland magyar ajkú lakossága három vallást gyakorol, a felsőőriek legnagyobb része református, az alsóőriek katolikusok, míg Őriszigeten evangélikusok élnek többségben.

1921 óta tartozik Burgenland Ausztriához, amelynek sorsa egyedülálló: itt nem a győztesek kaptak Magyarországot területéből, hanem az ugyanúgy vesztes fegyvertársak. Az örök magyar községei egy korábban nem létező, csak ez alkalomból született osztrák tartomány, Burgenland részei lettek. A „várak vidékét” mára Ausztria egyik legkedveltebb kirándulócélpontjává varázsolták. A lenyűgöző táj felett a magaslato-

Nyári tábor Óriszigeten

kon monumentálisan tornyosuló várak magyar várvédők előtt tisztelegnek, a fényűzően ékesített templomok magyar nemesek kriptáit őrzik, a népi mesterek és a képzőművészek kezét egyaránt magyar szív vezeti.

A két világháború között az egyházi iskolákban még fennmaradt a magyar tanítási nyelv, s az állam nem avatkozott bele a volt őrségi települések kultúrájába, ezért a kisebbségek tovább tudták őrizni identitásukat. Ám 1938-ban, a német bevonulással egy csapásra vége lett ennek: az iskolákat államosították, s áttértek a teljes német nyelvű oktatásra. A második világháború a burgenlandi magyarok számát is szinte a felére csökkentette.

A nyugati világ végállomásvá vált tartományban élő magyar nemzetiségek jogait és egyenjogúságát más nemzetiségektől eltérően még nem rendezték az 1955-ös Államszerződésben, erre csak a népcsoporttanácsok berendezését javasoló 1976-os törvényben került sor.

Az őrszéki magyarok közössége 1968-ban döntött úgy, hogy létrehoz egy olyan szervezetet, amely segít lehetőséget és értelmet adni a magyarság vállalásának. A Felsőőr székhelyű Burgenlandi Magyar Kultúregyesület alapszabályban rögzítette, hogy tevékenységi tere Burgenland szövetségi tartomány egész területét öleli fel. Részletesen megfogalmazták az egyesület céljait: „a burgenlandi magyarok

jogainak megóvása; a magyar nyelv és kulturális örökség fenntartása és ápolása, ezen belül hagyományörző művészeti együttesek támogatása; társasági összejövetel, előadások, kirándulások szervezése; hírlap kiadása, valamint könyvtár létrehozása, működtetése, gyermektáboroztatás mint nyelvtanulási lehetőség biztosítása; a magyar nyelv és kultúra ápolását célzó tanfolyamok szervezése; a magyar nyelv iskolai oktatása; tudományos és művészeti értékek feltárása és újak létrejöttének segítése; más hasonló célkitűzésű egyesületekkel való együttműködés, kapcsolatok kialakítása és elmélyítése; irodalmi művek, könyvek és folyóiratok kiadása és terjesztése.”

Kezdetben az egyesület taggyűléseit vendéglőkben tartotta, ki-ki otthon végezte a rájutó feladatokat,

több állomás után találtak rá 2004-ben a mai székhelyükre, ahol közösségi programok tartására alkalmas teret és könyvtárat is kialakítottak. A Burgenlandi Magyar Kulturális Egyesület eddigi fáradhatatlan elnökei Moór János, Szeberényi Lajos, Tölly Julianna és dr. Plank József voltak. A 2020-as tisztújítás után Frauer Lajos elnökle mellett Zsótér Írisz alelnök koordinálja a működést és fejlődést. Szinte minden őrszéki településen belakják programjaikkal a kultúrtermetek, klubházakat. A civil szervezet tagjai között tudhatja a teljes őrszéki magyar nemzetiségi értelmiséget, pedagógusok, egyházi személyek, orvosok, mérnökök, tudományos tevékenységet folytatók, újságírók is támogatják a közös ügyek megvalósulását. A tagdíjak és az állami támogatás mellett pályázati forrásokat is keresnek; céljaik az emlékművek állításától a kiadványok szerkesztésén át az online és offline játékok kifejlesztésén keresztül a rendezvények, közösségi alkalmak szervezéséig rendkívül széleskörűek és magas minőségben valósulnak meg.

Az egyesület együttműködést folytat más hasonló célú civil szervezetekkel és baráti kapcsolatot épített ki a másutt kisebbségben élő magyarok közösségeivel. Képviseletti magát mindazokon a fórumokon, amelyek a nemzetiségi érdekeinek védelmében jöttek létre.

Az operett teltházat vonz

A magyar nyelv megőrzésének és továbbadásának ügyét tartotta mindig a közösség legfontosabb feladatának. Hittek benne, hogy ezt leghatékonyabban az iskolai oktatás keretében lehet megtenni, ezért a szombathelyi tanárképző főiskolával együttműködve képezték a magyar tanító pedagógusokat és folyamatosan küzdöttek azért, hogy magyarországi tanárokat is alkalmazhassanak. Tankönyvek, szótárak, lexikonok, kézikönyvek, magyar szépirodalmi művek, hanganyagok, videofilmek beszerzésével és készítésével segíti az egyesület a magyar nyelv fennmaradását Őrvidéken.

2004-ben alakult a Pedagógusok Fóruma, amely rendszeres összejövetelekkel, előadások, műhelyfoglalkozások során történő tudásátadással biztosít lehetőséget a magyar nyelvet oktatók számára a szoros és tartós együttműködésre és tapasztalatcserére.

Több éves harc után, 1992-ben a horvát népcsoporttal együtt sikerült elérni, hogy létrejöjjön a Felsőöri Kétnyelvű Szövetségi Gimnázium.

A nyelv gyakorlásának fontos eszköze az anyanyelven történő olvasás. Ennek elősegítésére és a folyamatos kapcsolattartás, híradás gördülékennyé tétele érdekében már 1968-ban megjelentette

Magyar néptánc népszerűsítése

a kultúregyesület az „Őrség” című lapot. E lap fokozatosan folyóirat jellegűvé vált, s a hírközlés szerepét átvette az „Őrvidéki Hírek”, amelyhez 1990 óta kéthavi rendszerességgel jutnak az Őrvidéken élők. A fiatalok megszólítására szolgált az 1993-ban útjára indított „Hírhozó” című, kizárólag magyar nyelvű gyermeklap, amely 2005-ig a tanév minden hónapjában megjelent, s az egyesület eljuttatta az iskolákba is, így hozzájutott minden olyan diák, aki Burgenlandban szervezett magyartanításban részt vett. A „Hírhozót” felváltotta a „Napocska” című gyermekújság és annak feladatlapjellegű külön kiadványai. 2011 tavaszától 2013 nyaráig a kéthavonta megjelenő „Minimulti

magyarul” című kiadvány örvendezettette meg a diákokat.

A 2011-ben kiadott „Játékos tanulás – Spielerisches Lernen” kétnyelvű oktatási kézikönyv a tartomány óvodai és iskolai magyaroktatását támogatja. A 2014-ben a népiskolák 4., majd 2017-ben a 3. osztálya számára megjelent „Magyarul tanulunk” című munkatankönyv CD-melléklettel a differenciált nyelvoktatásban hiánypótló szerepet tölt be. Mindhárom kiadvány felkerült az osztrák tankönyvlistára, ahonnan az oktatási intézmények megrendelhetik, és egyre több osztrák gyermek ismerkedik meg általa a magyar nyelvvel.

„Az Őrvidék értékei” című képes kiadványt 2017-ben jelentette meg a Burgenlandi Magyar Kulturális Egyesület Értéktár Bizottsága; míg a „Burgenlandi magyar települések – Siedlungen der Burgenland-Ungarn” című kétnyelvű fotókönyv 2018-ban készült el.

Az egyesület gondozásában jelent meg a „Vörös köpeny” című, Burgenland védőszentje, Szent Márton életéről szóló történet is.

A Burgenlandi Magyar Kultúregyesület számára különösen nagy, de elkerülhetetlen kihívás volt a könyvtár létrehozása, hiszen az anyaországból nem tudtak könyveket beszerezni. A könyvtár alapjául az a könyvanyag szolgált,

Fellépésről fellépésre az énekkör

Bóbíta baba-mama klub

amelyet a Bécsi Magyar Kultúr-, és Sportegyesülettől kaptak az örvidékiek. 1973-ban a kultúregyesület már saját könyvtárára számára hivatalos szerződésben kibérelte Alsóőr községtől a község háza két helyiségét. 1975-ben megalakult az Alsóőri Érdekközösség, amelyet a könyvtár fenntartására hozott létre négy jogi személyiség: a Burgenlandi Magyar Kultúregyesület, Alsóőr község, az Alsóőri Római Katolikus Plébánia és az Alsóőri Népművelő Egyesület. A könyvtár 1999-ig működött a Burgenlandi Magyar Kultúregyesület részfinanszírozásában. Akkor merült fel a gondolat, hogy korszerű médiaközponttá kellene alakítani. Ahhoz, hogy a könyvtár Ausztria legnagyobb nyilvános könyvtárává váljon, a fejlesztési lehetőségek kiaknázása már a Magyar Média és Információs Központra várt.

1984-ben közvetítették az első magyar rádióműsort „Magyarul Burgenlandban” címmel a tartományi rádióprogramban. Napjainkban naponta magyar nyelvű híreket, vasárnaponként magazinműsort, hétfőnként pedig kulturális összefoglalót sugároz a Rádió Burgenland.

1989 óta az osztrák televízió 30 perces magazinnal jelentkezik Ad] Isten Magyarok címmel a páratlan hónapok második vasárnapján.

A Burgenlandi Magyar Kulturális Egyesület keretein belül több amatőr művészeti csoport is működik. Különleges hangsúlyt kap a népzene, néptánc és a népdalok továbbadása az Őriszigeti Magyar Néptáncgyűttes, a Virgonc Néptánc csoport és annak gyermek csapata, a Csörge, valamint a Szélforgók Népzenei Együttes tevékenységében, miáltal egyre ismertebbé válik a magyar kultúra és Burgenland egész Ausztriában. Az Énekkör megalakulásának 10. évfordulójára 2013-ban az „Örvidéki karácsony – Weihnachten in der Wart” című lemezzel ajándékozta meg közönségét. A színjátszók saját darabokat is színre visznek. Az Őrségi Fantázia zenei együttes pedig kortárs dallamokkal szerez örömet az örvidékieknek.

Az iskolán kívüli anyanyelvoktatás kiemelt jelentőséggel bír az egyesület tevékenységében. 1971

Farsang népzenevel

óta rendezi meg a közösség Magyarországon a nyári nyelvtábort, és Felsőőrön, valamint Őriszigeten is szerveznek iskolára felkészítő táborokat a magyaroktatásban részesülő diákok számára. 2002 óta heti egy alkalommal két csoportban találkoznak az óvodások a Játékos magyarórán, de mutatkozott igény a Zeneovi, majd a Bóbíta baba-mama foglalkozásokra is. A nép-, és a középiskolások, de még felnőttek is csatlakozhatnak a nyelvtanfolyamokhoz.

A Burgenlandi Magyar Kulturális Egyesület egész évben elérhetővé és közösségi élményként átélhetővé teszi a magyar kulturális értékeket a szokások felidézésével, szavalóverseny, kiállítások, zenés és irodalmi estek, színházi előadások, gasztronómiai események és számtalan más program szervezésével. Így örökké lesz magyar szó Őrvidéken.

ZSÓTÉR IRIS kétgyermekes édesanya egy igazi burgenlandi családban nevelkedett, ahol a német nyelv mellett a magyar és a horvát is fontos szerepet játszott, ugyanakkor beszélt oroszul, szerbül és angolul is. A Bécsi Egyetem Bölcsészettudományi Kar magyar és horvát szakán szerzett diplomája mellett elvégezte a bakkalaureátust hungarológiából is. Tanulmányai során nemzetközi tapasztalatokat is szerzett, egy-egy fél évet töltött a zágrábi, illetve az újvidéki egyetemen, de Magyarországon is bővítette ismereteit, például Debrecenben. Ifjúkora óta tevékenykedik a Burgenlandi Magyar Kultúregyesületnél, amelynek 2014-től 2020-ig elnöke volt, azóta alelnöke. 2021-ben neveztek ki a Felsőőri Kétnyelvű Gimnázium igazgatójának. Az Őriszigeti Magyar Néptáncgyűttes alapító tagja, a magyar népzene elhivatott képviselője, nagybőgőn is játszik. Több kétnyelvű kiadvány, médium írója és szerkesztője. Alapvető törekvései közé tartozik az Ausztriában élő nemzetiségek képviselése, valamint a Magyar Népcsoporttanács elnökhelyetteseként az osztrák népcsoportpolitika alakítása.